

ก 3599

ฉบับที่ 18,753 วันพฤหัสบดีที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544

หน้า 5

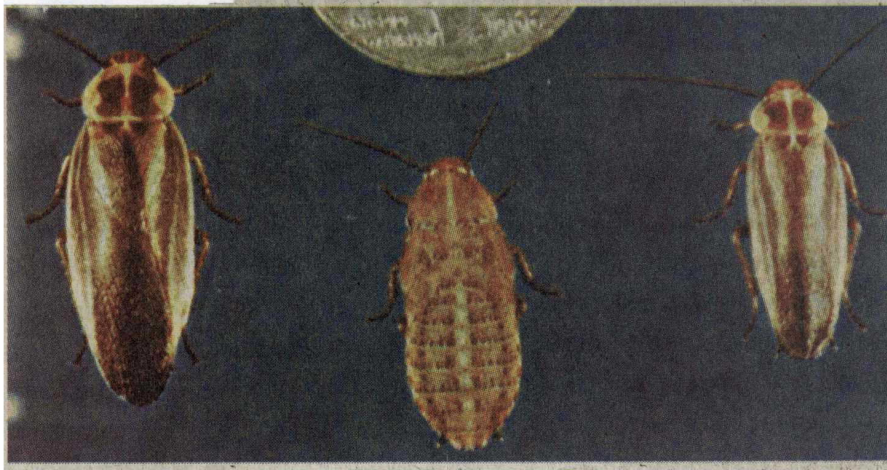
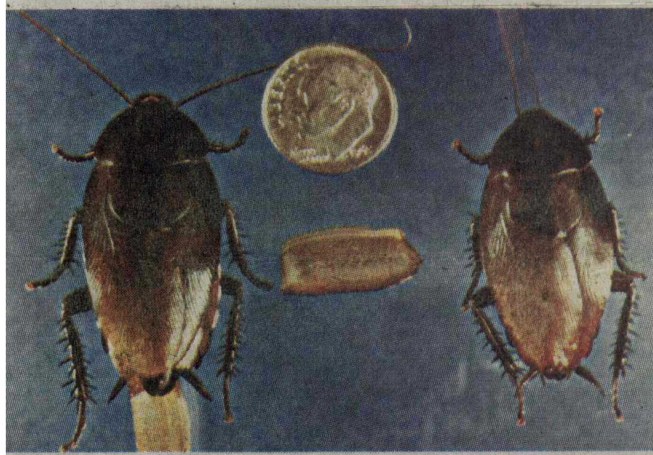
อัศจรรย์

แมลงสาบ

สัตว์ล้านปี

รักษาโรค

พงษ์พรรณ บุญเลิศ

สร้างความฮือฮาขึ้นมาอีกครั้งเมื่อนักวิทยาศาสตร์จีนค้นพบสารเคมีบางชนิดในตัวแมลงสาบ ซึ่งเชื่อว่ามีประสิทธิภาพคล้ายคลึงกับยาแอสเพนที่ที่ใช้รักษาโรคเอดส์!!!

หลายคนอาจสงสัย ร้องยี้เพราะไม่เชื่อว่าสัตว์เก่าแก่โบราณอายุกว่า 250 ล้านปีชนิดนี้จะมีคุณสมบัติพิเศษรักษาโรคได้ เนื่องจากยังฝังใจกับพฤติกรรมความร้ายกาจ ความสกปรก โดยเฉพาะการถ่ายและกั๊กกินอาหารหลายอย่างทั้งพืชและสัตว์ รวมทั้งเป็นแมลงพาหะนำโรคร้ายมากมาย

แต่เรื่องดังกล่าวได้ถูกเปิดเผยขึ้นที่วิทยาลัยแพทยโยนนาน ขณะที่นักวิทยาศาสตร์ได้ทดลองสกัดกลุ่มสารประกอบทางเคมีจากตัวแมลงสาบ รวมถึงสารอัลฟาโทกซิน ซึ่งมีคุณสมบัติต่อต้านภูมิแพ้ ผลการทดลองพบว่าสารเคมีที่ได้มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับยาต้านเอดส์ อีกทั้งให้ผลข้างเคียงน้อยกว่าและสอดคล้องกับความเชื่อของชนกลุ่มน้อยที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่มณฑลยูนนานซึ่งเชื่อกันว่าแมลงสาบสามารถนำมาใช้รักษาแผลสดได้

การทดลองเรื่องนี้แม้จะยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจน แต่สิ่งนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ

และภูมิปัญญาคนโบราณ อาจเป็นทางเลือกใหม่ให้กับผู้ป่วยที่กำลังเผชิญโรคร้ายชนิดนี้ได้!!!

ก่อนคุณสมบัติพิเศษของแมลงสาบจะถูกค้นพบ พ.ญ. เพ็ญภา ทวีทรัพย์เจริญ ผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์แผน

ไทย กระทรวงสาธารณสุข กล่าวว่ แมลงสาบถูกนำมาใช้ปรุงเป็นยารักษาโรคที่มีมานานแต่ครั้งสมัยอยุธยา มีการนำเอามูลหรือขี้แมลงสาบชนิดหนึ่งซึ่งเป็นแมลงสาบสะอาดอาศัยอยู่ในขี้ข้าวมาใช้ปรุงเป็นยารักษาโรคต่าง ๆ และที่ยังคงนิยมใช้อยู่ในปัจจุบันก็นำมาปรุงเป็น ยากวาดคอเด็ก

“แมลงสาบสะอาดที่พบในขี้ข้าวจะมีขนาดเล็ก สีทอง ไม่ใช่แมลงสาบบ้านตัวสีแดงดำ แบน ๆ รี ๆ ที่อุดมไปด้วยเชื้อโรคอย่างที่พบเห็น การปรุงยาหมอยาจะใช้ขี้แมลงสาบทำให้สุกเพื่อฆ่าเชื้อโรค จากนั้นจึงจะนำมาบดรวมกับตัวยาสุนไพรรชนิดอื่น ๆ ไม่ว่า

จะเป็น ดอกหญ้าข้างข้าง ดอกหญ้าคา น้ำประสานทอง ฯลฯ ซึ่งมีสรรพคุณในการรักษาอาการเจ็บปาก ร้อนในทั้งสิ้น

การปรุงยาของแต่ละภูมิภาคจะแตกต่างกันไป แต่น่าเสียดายที่ภูมิปัญญาเหล่านี้เริ่มร่วงโรยเนื่องจากหลายปัจจัยไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย สิ่งสำคัญที่สุดหากจะย้อนกลับไปฟื้นฟูการใช้ยา ตำรับไทย ต้องไม่ลืมเรื่องความสะดวก เช่นเดียวกับการค้นพบสารชนิดหนึ่งในแมลงสาบว่ามีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับยาต้านเอดส์นั้น เชื่อว่าต้องผ่านกระบวนการต่าง ๆ และขั้นตอนละเอียดอ่อนมากมาย

เพราะฉะนั้นก่อนที่ความหวังเหล่านี้จะเผยแพร่ออกไปสิ่งสำคัญต้องเร่งให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง โดยเฉพาะเรื่องการกินแมลงสาบหรือแมลงอื่น ๆ ที่กล่าวอ้างว่าเป็นยาต้องศึกษาวิธีการกินให้ถูกต้อง อย่าหลงเชื่อหรือทดลองทำ ที่สำคัญต้องกินสุกและสะอาดเท่านั้นถึงจะปลอดภัย และอาจพบช่องทางการรักษาใหม่ ๆ ได้”

ความเชื่อในการกล่าวถึงคุณประโยชน์ของแมลงสาบที่เกี่ยวข้องกับการนำมาใช้ทำเป็นยารักษาโรค ส่วนหนึ่งน่าจะมาจากการศึกษาพฤติกรรมการดำรงชีพอยู่ได้ของแมลงชนิดนี้ซึ่งมีพัฒนาการยาวนานหลายร้อยล้านปี...

ขณะที่แมลงชนิดอื่นที่เกิดขึ้นในระยะเวลาใกล้กันสูญพันธุ์เกือบหมดสิ้น แต่แมลงสาบยังคงอยู่รอดได้เนื่องจากเป็นสัตว์ที่มีความอดทนปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีด้วยเหตุนี้หลายตำรับยา ที่นำแมลงสาบมาใช้จึงน่าจะอิงเรื่องความต้านทานอันเป็นคุณสมบัติของแมลงสาบ อย่างเด็กที่มีอาการปวดท้อง ร้องกระจองอแงต้องได้รับการรักษาด้วยการกวาดคอขณะที่ร่างกายขาดความต้านทานนั้น เมื่อใช้ยาที่มีส่วนผสมของขี้แมลงสาบเข้าไปอาการเด็กดีขึ้น จุดนี้อาจตั้งข้อสันนิษฐานได้ว่าขี้แมลงสาบมีสรรพคุณช่วยเพิ่มความต้านทานโรคได้

“คล้ายกับยาสมุนไพรที่ปรุงจากพืชที่มีความอดทนสภาพแล้งและสภาพลม อย่างตะโกนา ทั้งถ่อน ข่อย ฯลฯ ซึ่งพืชเหล่านี้ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีเมื่อนำมาบดทำเป็นยา ต่างให้สรรพคุณเป็นยาอายุวัฒนะ บำรุงร่างกายให้แข็งแรงได้เช่นเดียวกัน ส่วนการกินแมลงสาบช่วยเสริมเรื่องสมรรถภาพทางเพศได้หรือไม่ั้นทางการ

แพทย์แผนไทยยังไม่มียาอะไรยืนยันแต่ถ้าเป็น
เรื่องกระสวย ความเสื่อมของเลือดลม แก้ว
อาการผอมแห้งแรงน้อย กล้ามเนื้อพิการ
 ฯลฯ ส่วนมากยาไทยจะมีสรรพคุณทางด้านนี้”
นอกจากนี้ผลการวิจัยล่าสุดที่สำรวจ
การปรุงยาของหมอยาทางภาคเหนือพบว่า ส่วน
ประกอบของแมลงสาบโดยเฉพาะส่วนขี้
นอกจากนำมาคั่วใช้ผสมกับยาสมุนไพรหลาย
ชนิดกวาดคอเด็กรักษาอาการเจ็บปาก แก้ว
อาการชางแล้ว ยังช่วยรักษาอาการอีกเสบได้

เช่นเดียวกับตัวแมลงสาบคเข้ากับพริกไทย
และส่วนผสมอื่น ๆ แก้วโรคพรายเลือด ตัวเป็น
จ้ำได้ ทั้งเชื่อว่าตัวแมลงสาบสามารถช่วย
รักษาพยาธิผิวหนังได้ ซึ่งผลกรวิจัยที่รวบรวม
ไว้ นอกจากจะอนุรักษ์ภูมิปัญญาทางการแพทย์
แผนไทยให้คงอยู่สืบไป ข้อมูลเหล่านี้ยังเป็น
ประโยชน์ต่อยอดการศึกษาให้ก้าวหน้าต่อไป
แม้ความเชื่อเรื่องการกินแมลงจะ
ช่วยรักษาโรคได้จะเป็นความเชื่อส่วนบุคคล
แต่สิ่งสำคัญที่ไม่ควรลืมคือเรื่องความสะอาด
ไม่เช่นนั้นโรคร้ายจะมาย่ำเย็บเยียน !!!

ศัตรูร้ายของแม่บ้าน

แมลงสาบเป็นแมลงเก่าแก่ของโลก
รูปลักษณะของแมลงสาบยุคแรก ๆ ถึงปัจจุบันจึง
มีลักษณะคล้ายกันไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง และจาก
การศึกษาพบว่าแมลงสาบมีทั้งหมด 3,500 ชนิด

ชนิดที่พบบ่อยคือ แมลงสาบอเมริกัน
Periplaneta americana (L.) สีน้ำตาลแดง
ขนาดลำตัวใหญ่ยาวประมาณ 28-44 มม. หัว
ซ่อนอยู่ใต้ออกปล้องแรก หนวดยาว ปีกยาวคลุม
ส่วนท้อง ฯลฯ ชอบกัดกินอาหาร หนังสือ
เสื้อผ้ามีกลิ่นสาบและเป็นพาหะนำโรคทางเดิน
อาหาร แมลงสาบชนิดนี้พบได้ตามบ้านเรือน
ออกหากินตอนกลางคืน ส่วนกลางวันจะหลบ
ซ่อนอยู่ในที่มืดและชื้น, แมลงสาบเยอรมัน
Blattella germanica (L.) เป็นแมลงสาบที่

พบเห็นได้ง่ายมีลักษณะลำตัวแบนสีน้ำตาลอ่อน
ขนาดลำตัวเล็กประมาณ 10-15 มม. ลักษณะเด่น
ที่แผ่นหลังมีแถบสีดำ 2 แถบ ค่อนข้างขนานกัน
พาดตามยาว ปีกยาวคลุมท้อง หนวดยาวกว่าลำตัว
 ฯลฯ มีวงจรชีวิตประมาณ 3 เดือน เป็นต้น

ด้วยความที่แมลงสาบกัดกินสัตว์และพืช
ชอบกัดแทะอาหารและข้าวของ โดยเฉพาะอาหาร
ประเภทแป้ง น้ำตาลและถั่ว อีกทั้งชอบแทะนี้
เท้าคน ชอบอยู่กันเป็นกลุ่ม ๆ ตามซอกต่าง ๆ
ภายในบ้านและบริเวณที่มีน้ำจึงเป็นพาหะนำโรค
หลายชนิดมาสู่คนและสัตว์เลี้ยง ทั้งระบบทางเดิน
อาหารและยังเป็นสาเหตุของโรคต่าง ๆ อาทิ ไข้
ไทฟอยด์, กาฬโรค, โรคเรื้อน ฯลฯ รวมทั้งทำให้
เกิดอาการแพ้ เช่น ลมพิษ หิด ไอบี จาม เป็นต้น

การป้องกันและควบคุมไม่ให้แมลง
ร้ายเข้ามาอาศัยในบ้านทำได้ง่ายโดยเริ่มจากการ
หมั่นทำความสะอาด จัดข้าวของให้เป็นระเบียบ
กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์และไม่วางของต่าง ๆ ไว้
ในที่มืดและอับชื้น อีกทั้งเมื่อรับประทานหรือ
ประกอบอาหารเสร็จควรเก็บให้มิดชิด เศษ
อาหารและขยะควรเก็บไว้ในที่มีฝาปิดและ

ควรทิ้งขยะทุกวัน ถ้าจำเป็นต้องใช้สารเคมีกำจัด
ควรอ่านฉลากคำเตือนก่อนใช้ทุกครั้ง ใช้เสร็จ
ควรล้างมือให้สะอาดและเก็บไว้ในที่ปลอดภัย
ห่างไกลจากสัตว์เลี้ยงและเปลวไฟ.
**ข้อมูล : กองกัญญาวิทยาทางแพทย์ กรม
วิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวง
สาธารณสุข